

Āraišu pastorāta zemju karte.
Mērījjs un karti sastādījis Eberhards Tolks. 1689. gada oktobris
 LVVA, 7404. f., l. apr., 1996. l.

(Zviedrijai pievienotās Vidzemes muižu zemju karšu piemērs)

KARTES APRAKSTS

Virsraksts: „*Geometr: Charta öfwer Arrasch Pastorats Landh, Mätt och observerat. Anno 1689 uti Octobr: aff Tolks.*”

Karte uzdevums – uzskatāmi parādīt muižas zemju dažādo kvalitāti. Teritorija iedalīta vairākās kategorijās, kas kartē iezīmētas ar burtiem A, B, C, D, E, F.

Pastorāta zemi apstrādā trīs māju zemnieki – no Vēveriem (*Wewer Tyrum*), no Pāveļiem (*Pawels Tyrum*), no Brūveļiem (*Bruels Tyrum*).

Teritorija stiepjas gar Āraišu ezera (*Arrasch See*) ziemeļu un rietumu krastu. Ezera ZR stūrī iezīmēta neliela sala (*Holma*). Uz dienvidiem, rietumu krastā, ar sarkanu krāsu iezīmētais kvadrāts norāda bijušās viduslaiku ordeņa pils atrašanās vietu, kartes sastādīšanas laikā saglabājušās vairs tikai mūra drupas. Vieta nosaukta par Veccēsīm (*Alte Wenden een gammal Slotstelle*).

Mācītāja dzīvojamā ēka (*Pastorat*) atrodas ezera ziemeļu krastā. Tuvumā iezīmētas arī divas saimniecības ēkas, pie vienas lasāms uzraksts *rija*.

Virzienā uz ziemeļiem redzama Āraišu baznīcas ēka (*Kiörcka*) – divdaļīga celtne, sastāvoša no draudzes telpas un altāra daļas. Zināms, ka 17. gadsimtā mūra torņa piebūves vēl nebija, to uzcēla simt gadu vēlāk.

Pa kreisi no mācītāja dzīvojamās mājas ezera krastā paceļas skolas ēka (*Skool*), tā, pildot zviedru valdības rīkojumu, bija iekārtota latviešu zemnieku bērniem. Nedaudz uz dienvidrietumiem ceļa malā iezīmēta kroga ēka (*Krogh*), vēl tālāk uz dienvidiem – ķestera māja (*Köster*).

Apkārt mācītāja muižas zemēm stiepjas robeža: daļēji tā iet pa nelielo Simtupīti (*Zimt upp*), daļēji virziens iezīmēts ar robežakmeņiem – to atrašanās vietas (+ *steen*) atzīmētas kartē.

Redzamas arī pastorāta tuvumā atrodošās zemnieku mājas: Brūveri (*Bruer*), Vanagi (*Wannaks*), Skudras (*Skudder*), Ņami (*Nahmme*), Dzērvēs (*Dzere*), Pūces (*Puutz*) un Drabešu muižas pusmuiža (*Drobusch Hofläger*). Uzraksts *Drobbuschhoffs landt möter* norāda, ka pastorātam kaimiņos atrodas Drabešu muižas zemes.

Kartē attēloti arī pastorāta zemi šķērsojošie ceļi, kreisajā pusē – debespušu virziena rādītājs.